

N:o 5.

Ank. till Riksd. Kansli d. 11 Febr. 1868, kl. 2 e. m.

Första Kammarens Tillfälliga Utskotts (N:o 3) Utlåtande N:o 2, i anledning af väckt motion om åtgärders vidtagande till hämmande af lösdrifveriet och tiggeriet i landet.

Uti en till Utskottet remitterad motion, N:o 39, har Herr *Landgren, L.*, andragit, att Svenska allmänheten för ordnandet af sin fattigvård åtagit sig en allmän beskattning under den förutsättning, att alla fattiga skulle vårdas inom sina försörjningsorter och att ingen kommun vidare skulle besväras af kringstrykande tiggare; men att detta mål icke vunnits, enär tiggare- och landstrykareströmmen, hejdad till en tid, numera svällt upp till den grad, att mången husfader på landet på sådana främlingar måste offra nära nog lika mycket, som till hans eget hushåll åtgår. Gefleborgs läns landsting hade nyligen tillsatt en komité för att behandla denna fråga; men då ett landsting icke kunde i saken något uträtta, om det ej understöddes af enahanda åtgärder inom de öfriga länen och framför allt af de offentliga myndigheterna; så har motionären, som ansett att det öfverklagade onda ej kunde botas utan genom inrättande af tvångsarbetshus, i hvilket afseende han åberopat Norges lag för fattigväsendet på landet den 6 Juni 1863, föreslagit: att *Riksdagen täcktes till Kongl. Maj:t ingå med en underdånig anhållan, att Kongl. Maj:t täcktes genom sakkunnige män låta utreda, hvilka åtgärder kunde och borde vidtagas med hänseende till tiggande landstrykarebefolkningen, och, i händelse Riksdagens medverkan erfordrades, derom så fort ske kunde aflåta nådig Proposition.*

Utskottet har tagit kännedom af Norges ofvan åberopade lag och deraf inhemtat, att, enligt densamma, enskilda kommuner eller flera tillsammans ega att inrätta tvångsarbetshus och att de, som gjort sig skyldige till bettleri, arbetsföre landstrykare samt personer, hvilka förfalla i lättja och dryckenskap och icke kunna sig lofligen försörja, kunna, der tillfälle till intagande i tvångsarbetshus finnes och

omständigheterna det i öfrigt medgifva, dömas till tvångsarbete i dylika hus på viss i lagen bestämd tid.

Lika med motionären inser Utskottet att det skulle vara af stort gagn och att de af honom öfverklagade olägenheter skulle bäst undanröjas om tvångsarbets-hus i större eller mindre kommuner voro att tillgå och rigtigheten af denna åsigt vinner äfven stöd deraf, att Kongl. Maj:t redan vid 1853 års riksdag, i då aflätn Proposition till Rikets Ständer, föreslagit inrättandet af tvångsarbetshus i Stockholms stad och rikets öfriga län, samt att Rikets Ständer erkänt förslaget gagnelighet, ehuru de, till följd af bristande medel, ansågo sig icke kunna detsamma bifalla.

Samma hinder, som år 1853 förefanns för genomförande af förslaget, eger ännu rum. I en tid, då Statsverkets tillgångar icke vilja förslå till betäckande af de mest oundgängliga behof, kan tiden icke vara inne att ådraga landet nya utgifter, som såväl för uppförande af, till förslaget genomförande, behöfliga byggnader som för bestridande af förvaltningskostnaden, säkert skulle blifva mycket betungande.

Utskottet bör derjemte anmärka, att icke eller i Norska fattigvårdslagen kommunen fått sig ålagdt att ovilkorligen inrätta tvångsarbetshus. Lagen lemnar nemligen kommunerna fritt att inrätta sådana samt innehåller de bestämmelser, som, derest dylika hus komma till stånd, äro erforderliga.

På samma sätt innehåller vår fattigvårds-förordning den 13 Juli 1853 i 3 § tillåtelse för fattigvårdssambällen att förena sig om bildandet af gemensam arbets-inrättning, derom anmälan då bör göras hos Konungens Befallningshafvande, som har att underställa frågan Kongl. Maj:ts pröfning.

Till följd häraf hafva ock flera sådana arbetsinrättningar i riket kommit till stånd, bland hvilka Utskottet vill nämna Stockholms stads allmänna arbetshus, för hvilket reglemente blifvit uppgjort, som vunnit Kongl. Maj:ts stadfästelse i Resolution den 16 Mars 1855; och står det följaktligen öfriga kommuner i riket fritt att på samma sätt ordna sitt fattigvårdsväsende.

Det af motionären öfverklagade kringstrykande af tiggande lättningar kan dessutom hämmas genom de lagstadganden, som vi redan ega, om de tillämpas.

Så innehåller 7 § i fattigvårds-förordningen, att arbetsför person, som står under fattigvårdsstyrelsens husbondevälde och som vägrar fullgöra honom föresatt arbete eller som visar tredska, sjelfsväld, oordentlighet eller sturskhet, gör sig förfallen till behandling såsom försvarslös person, och 20 § att den, som beträdes med bettlande, kan på enahanda sätt behandlas; hvarjemte Kongl. Förordningen om försvarslös person den 29 Maj 1846, jemförd med Kongl. Förordningen den 13 Juli 1853, innehåller i 1 § att försvarslös person är underkastad den uppsigt, den inskränkning i friheten att välja vistelseort och det vilkorliga arbetstvång, som författningen innehåller, i 6 § att försvarslös arbetsför person, som af lättja eller böjelse för ett kringstrykande eller oordentligt lefnadssätt, undandrager sig att forskaffa sig arbete eller att fullgöra det arbete, som blifvit honom anvisadt, kan efter erhållna varningar af Konungens Befallningshafvande dömas till allmänt arbete under minst sex månader och högst ett år, samt att mindre arbetsför person eller qvinna skall, derest inom orten finnes för län eller större del deraf inrättad, af Kongl. Maj:t stadfästad och under offentlig myndighets tillsyn ställd arbetsanstalt, dömas att der arbeta minst tre och högst sex månader, eller, om sådan anstalt icke finnes, lika lång tid hållas i fängelse i kronohäkte, och att der förrätta det arbete, som der kan vara att tillgå.

Då fattigvårds-förordningen derjemte i 26 § innehåller föreskrift för krono-, stads- och polisbetjente att till förekommande af tiggeri och obehöriga personers

kringstrykande icke allenast sjelfva använda all uppmärksamhet, utan äfven, på fattigvårdsstyrelsens anfordran, lemna den erforderlig handräkning, som bland annat består i den kringstrykandes hemsändande till sin försörjningsort, lära stadganden icke saknas i gällande författningar att stäffa det onda, hvaröfver motionären klagat; och Utskottet hemställer alltså,

att motionen icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 11 Februari 1868.

På Utskottets vägnar:

Axel K. Wachtmeister.

N:o 6.

Ank. till Riksd. Kansli d. 12 Febr. 1868, kl. 11 f. m.

Första Kammarens Tillfälliga Utskotts (N:o 3) Utlåtande N:o 3, i anledning af väckt motion om inskränkning i rättigheten att idka landthandel.

Uti en inom Första Kammaren väckt och till Utskottet öfverlemnad motion, N:o 78, har Herr *Beckman, A. F.*, anført att bland orsaker, hvilka på landsbygden verksamt bidragit till det obestånd, hvaröfver allmänt klagas, med skäl kunde räknas den så kallade landthandeln. Icke sällan öppnades salubodar på landet af personer, hvilka till sådan verksamhets gagneliga bedrivande saknade äfven de oundgängligaste egenskaper. Följden blefve alltför ofta dessa personers ekonomiska och moraliska ruin och i fallet drogo de andra med sig. De varor, som i dylika handelsbodar tillhandahållas, voro vanligen till minsta delen förnödenhetsvaror, utan fastner hvarjehanda öfverflödsartiklar, egnade att inleda i frestelse de mindre förståndiga, synnerligen den yngre delen af befolkningen. Förträdesvis skulle landthandeln utveckla sin moraliskt upplösande karakter vid försäljningen af hvarjehanda sprithaltiga drykesvaror, hvilken försäljning dessutom lemnade tillfälle till oloflig utskänkning af spirituosa, ehuru merendels i en tillblandning,